

DE VOETBAL- DADEN VAN PIETER VAN ZWIETEN

Pieter van Zwieten en zijn zoon.

Willem van Hanegem wist begin jaren 90, bij zijn eerste job als hoofdtrainer, de Utrechtse amateurclub USV Holland onmiddellijk naar de titel in de eerste klasse te leiden. Opvallender was dat Van Hanegem een paar weken geleden, bijna dertig jaar later, nog feilloos de beste Amsterdamse amateurvoetballers van die periode wist op te noemen. Van Jan de Haze van OSV tot Rini de Meijer en **Pieter van Zwieten** van FC De Sloterplas.

Voor magazine InAmsterdam een reden te meer om samen met **Pieter van Zwieten**, de begenadigde oud-voetballer, doch tevens alom erkende querulant/lastlijder, terug te blikken op diens voetbaldaden, de onvermijdelijke/hilarische anekdotes en zijn huidige visie over en connectie met de voetbalsport.

De inmiddels 49-jarige **Pieter van Zwieten** beaamt: ‘Het klopt dat mijn manier van voetbalbeleving en het daarbij behorende verbale geweld niet door iedereen werd gewaardeerd. Zolang er gewonnen werd, was er sprake van tolerantie, maar zodra het minder draaide, dan had je onvermijdelijk de poppen aan het dansen.’

‘Dit gold ook voor mijn stroeve omgang met trainers. Als trainer zijnde moest je mij in de kleedkamer niet voor lul zetten. En al zeker niet om de lachers op je hand te krijgen, want dan vloog er onvermijdelijk een raam uit.’

Ze noemden **Pieter**, niet geheel onterecht, ‘de voetbalzigeuner’: ‘Ik ben ooit als keeper bij IJ-Boys begonnen en heb daarna, al dan niet vrijwillig, talloze clubs versleten. Van De Volewijckers, DRC en DWS, tot Marken, SVV Scheveningen en Türkiyemspor. Omdat het geld aanvankelijk de voornaamste drijfveer vormde, heb ik onderweg wel een aantal verkeerde keuzes gemaakt.’

De 1,89 meter grote **Van Zwieten** was een fijnbesnaarde linkspoot die zich langzaam maar zeker van (dikwijls te afhankelijke) linksbuiten naar inschuivende laatste man transformeerde. Zijn techniek, overzicht en feilloze lange bal maakten hem een bovengemiddelde voetballer. **Pieter**: ‘Ik speelde als jong jochie nog op amateurbasis bij Telstar en had het er prima naar mijn zin. Maar toen ik met café Le Berry in 1991 het Leidse pleintoernooi won en prompt tot beste voetballer werd uitgeroepen, kon ik bij amateurclub FC De Sloterplas, met onder anderen Karel Bouwens, Mark Verzijlberg en trainer Cees Loffeld in de gelederen, zo maar even vijftien “ruggetjes” ophalen. Achteraf is die overstap

een foute beslissing geweest en had ik beter nog bij Telstar in mezelf kunnen investeren.’

‘Zowel bij Animo als bij FC Breukelen werd de voetballer **Van Zwieten** voortijdig de laan uitgestuurd. **Pieter**: ‘Ik mis het vermogen om mij tijdens een wedstrijd verbaal op een fatsoenlijke manier te uiten. Bij Animo escaleerde dat. Ze vonden mij te grof en de oudere spelers wilden niet door een 22-jarige op hun plaats gezet worden. Het bestuur liet mij daar nog voor de winterstop weten dat de spelers niet meer verder met mij wilden.

Bij clubs als FC De Sloterplas en Türkiyemspor had ik daar geen last van, omdat er allemaal gasten zoals ik rondliepen. Als ik daar in het felst van de strijd coachte: “vuile vieze teringhond, korter dekken!”, dan werd dat door jongens als Enrico Small en Rini de Meijer gewoon opgepakt. Dat ging namelijk vice versa. Als ik mij bij andere clubs verbaal op een dergelijke wijze uitte, dan wilde zo’n speler gelijk gewisseld worden...

Bij Türkiyemspor beleefde ik de drie mooiste voetbaljaren van mijn carrière. We werden twee keer (in 2003 en 2004) kampioen van de toenmalige hoofdklasse.

Het was een unieke club. Ze zagen op de wedstrijddagen vaak tot in Velsen en IJmuiden de gigantische rook die er van de schroeiende kebab opsteeg. De accommodatie én organisatie waren hoofdklasse-onwaardig. Maar dit had wel zijn charme.

Ik beleefde bij Türkiyemspor ook een speciaal gevoel. Iets dat moeilijk is uit te leggen, maar wat ik nooit eerder en later ook nimmer meer heb meegemaakt. Zodra wij in de rij stonden opgesteld om het veld op te gaan, dan voelden wij ons onoverwinnelijk. Kwalitatief, fysiek en conditioneel waren we (mede door de conditietrainingen van oud-bokser Saïd Kwyasse) ijzersterk. Nog voor de wedstrijd begon waren voetballers als Rini de Meijer al bezig om de tegenstander te provoceren, dan wel te intimideren. Je wist gewoon dat niemand van ons team de ander zou laten vallen.

De latere liquidaties op Türkiyemspor-gerelateerde oud-leden en aanhang vond ik verschrikkelijk. Als voetballiefhebbers waar je zo’n intense, sportieve band mee deelde, op een dergelijke wijze het leven laten, dan komt dat wel binnen.

Met John Kila hadden we bij Türkiyemspor overigens een trainer die er een nogal laffe speelwijze op nahield. Maar wij hadden zo veel ervaring binnen de

‘OMDAT HET GELD AANVANKELIJK DE VOORNAAMSTE DRIJFVEER VORMDE, HEB IK ONDERWEG WEL EEN AANTAL VERKEERDE KEUZES GEMAAKT.’

ploeg, dat we onmiddellijk na de wedstrijdbespreking, dus gewoon onderling met elkaar, ons eigen speelplan en onze eigen opstelling bepaalden. Zo draaiden we de veranderingen, die tijdens de ellenlange bespreking waren doorgevoerd, al onderweg naar het veld weer terug.

Toen ik later bij FC Breukelen belandde gebeurde er net zoiets als toen onder trainer Kila met Türkiye-spor. Veel mensen beschouwen het als een zwakte van de trainer wanneer spelers meedenken en soms zelf ingrijpen. Ik denk daar anders over.’

Pieter: ‘Kort nadat twee nieuwe spelers zich bij de selectie van FC Breukelen hadden gevoegd, gooide hoofdtrainer en voormalig aanvoerder van De Graafschap Jan Oosterhuis het volledige team op de schop. Hoewel ik het daar totaal niet mee eens was, speelde ik nog wel gewoon de eerste helft.

Maar toen ik tijdens de rust de kleedkamer binnenkwam, zei ik: “Als we niet gaan voetballen zoals ik dat wil, dan doe ik nu mijn kicken uit en stap ik onder de douche.” Er volgde een even hilarische als historische reactie van trainer Oosterhuis: “Oké, dan gaan we stemmen. De spelers die voor het speelplan van **Pieter** zijn, moeten nu hun hand in de lucht steken.” Toen daarop zo’n beetje iedereen zijn hand opstak, besloot de trainer de tactiek weer terug te draaien. We wonnen de wedstrijd vervolgens met drie-een.

Frans Schuitemaker (jarenlang trainer van FC Breukelen) zei een paar dagen later tegen mij: “Als je dat bij mij in de kleedkamer had geflikt, dan had je je tas in kunnen pakken en had ik je er onmiddellijk uit gesodemierd.”

Ondanks dat ik eerder bij Animo door de spelers ben weggestemd, trof ik daar wel veruit de beste trainer aan die ik ben tegengekomen: Hans Bergsma. Die man ademde één en al voetbal uit. Hij had het zeldzame vermogen om het allerbeste uit een speler naar boven te halen. Dat deed hij niet door iedereen gelijk te behan-

delen, maar door juist iedere speler te benaderen zoals diegene het best aangepakt kon worden. Bergsma voelt zich nergens te groot voor. Hij traint bijvoorbeeld ook al jarenlang een damesteam. Zolang die man maar met het spelletje bezig kan zijn, dan vindt hij het goed.

Ik besef heel goed dat ik veel voor mezelf heb verpest. Ik had weliswaar mijn principes, maar de jongens die alleen maar ja en amen riepen, hebben wel vijftien jaar lang hun zakken gevuld.

Ik volg nu hoofdzakelijk nog de wedstrijden van mijn zoon bij AFC onder 19 en die van mijn neefje bij Hollandia onder 17. Zelf heb ik nadat ik gestopt was met voetballen, een beetje als een bourgondiër geleefd. Maar toen ik een poosje geleden Demis Roussos (de corpulente Griekse zanger van weleer) in de spiegel zag staan, vond ik het de hoogste tijd om het trainingspak weer aan te trekken om die 25 kilo aan overgewicht weg te werken.’

‘Nee, ik praat niet als een teleurgestelde vader, maar ik denk dat ik er goed aan heb gedaan om mijn (op dat moment tienjarige) zoon Dean, na slechts anderhalf jaar, zelf bij Ajax weg te halen. Toen m’n zoon, inmiddels doodongelukkig, huilend in de auto zat, vond ik het zat.

Bij Ajax was de oefenstof goed, maar ze waren qua details veel te ver doorgeslagen. Ik besef inmiddels dat een goede voeding super belangrijk is voor een sporter, maar toen mijn zoon bij Ajax speelde was hij negen jaar en kon hij qua postuur nog zo door een brievenbus heen. Dan komt er zo’n diëtiste die daar in dienst was – ze had zelf nota bene een kont waar je met speels gemak een fles cola op kon zetten – hem vertellen wat hij wel en vooral niet mag eten. Maar als zo’n jongen nou op zaterdag een wedstrijdje heeft gevoetbald en een patatje wil, dan ga ik toch geen wok met groenten en gamba’s voor z’n neus zetten?

‘JE KUNT BEST EEN KEER EEN BAL PER ONGELUK ACHTER DE MAN SPELEN, MAAR ALS JE DAT DRIE KEER ACHTER ELKAAR DOET, ONTPLOF IK.’

Bij Ajax was Peter van der Hengst de trainer van Dean. Omdat de goede man na zijn voetbalcarrière met allemaal versleten gewrichten kampt, kon hij zelfs niet bukken om een bal op te pakken. Maar hij was daar wél de aangewezen man om jeugdspelertjes beter te maken! Wanneer Dean, als rechtsbuiten bij Ajax, tijdens een wedstrijd een bal fout aannam, dan verwachtte ik dat ze tegen een jongen van negen jaar zouden zeggen: “Dat doe je fout, let daar en daar op.” Bij Ajax hoorde je met een luide stemverheffing: “Wat heb ik nou tegen je gezegd?!”

Ze hadden simpelweg niet het vermogen om de druk weg te nemen. Mijn zoon heeft aan zijn korte periode bij Ajax zowel binnen als buiten het veld faalangst overgehouden en zat gewoon op zijn tiende jaar tegenover een haptonoom.

Mijn zoon is inmiddels aanvoerder bij de A1-junioren van AFC. Ik vind hem zelf nog te sociaal. Dat is in het dagelijkse leven een goede eigenschap, maar in het voetbal moet je de mentaliteit van de straat hebben.

Ik tracht nu voor hem de persoon/het klankbord op de achtergrond te zijn die ik zelf als voetballer node heb gemist. Dat levert soms overigens wel absurde situaties op. Toen Dean laatst, totaal tegen zijn natuur in, precies voor de neus van de scheidsrechter een bal in een tegenstander zijn ponem schoot en een terechte rode kaart ontving, kwam hij eenmaal omgekleed naast mij staan. Ik vroeg hem ontstemd: “Waarom doe je dat nou?” Daarop antwoordde hij besmuikt: “Zeg jij nou niets. Je hebt al veertig keer rood gehad in je leven...”

Van Zwieten speelde bij drie bescheiden profclubs. Telstar, het Belgische FC Cappellen en FC Den Bosch.

‘Via oud-prof Ton Blanker en een Belgische voetbalmakelaar belandde ik bij FC Cappellen. Helaas stuitte ik daar op een klinkklare randdebiel als trainer. Een clown die mij verplichtte om met pinnen te spelen en het mij nadrukkelijk verbood om als laatste man in te

schuiven. Zodra ik dat deed, kreeg ik óf een boete óf ik moest de week daarna met het tweede meespelen. Volgens hem diende een libero vijftien meter achter zijn verdediging te spelen...

Na een halfjaartje Belgische waanzin, ging ik op uitleenbasis naar FC Den Bosch. Bij FC Den Bosch kwam ik onder anderen nog met een jonge Ruud van Nistelrooij (hij was acht jaar jonger dan ik) te spelen. Ruud kwam daar nog gewoon op de fiets naar de training. Ondanks dat hij in die periode veel aan zijn enkel geblesseerd was, zag je wel dat het een bijzondere, technisch uitstekende speler was. Feyenoord toonde toen al interesse in hem.

Maar verder hing er bij FC Den Bosch een gelaten sfeer in de selectie. De stand op de ranglijst sprak boekdelen. Er liepen veel spelers met allerlei kleine pijntjes rond en er heerste totaal geen topsportklimaat. Als speler van boven de rivieren is het dan, zeker als links-half/linksbuiten (waardoor je minder centraal speelt en afhankelijker bent), moeilijk om je stempel te drukken. Toen het carnaval was stond ik tijdens de training met slechts een paar man op de training. We bungelden onderaan, maar zij moesten zo nodig feest vieren.’

Voetballers die samen met **Van Zwieten** hebben gevoetbald, loven zijn voetbalcapaciteiten, maar zijn het er unaniem over eens dat hij, zeker op het voetbalveld, een tikkende tijdbom was: ‘Zodra **Pieter** zijn emoties niet onder controle had, dan werd hij niet alleen extreem grof doch ook licht ontoerekeningsvatbaar.’

Van Zwieten: ‘Als ik eerlijk ben, dan denk ik dat dit mede voortkwam uit een bepaalde frustratie. Zoals dat waarschijnlijk ook voor jongens als Blokzijl en De Meijer gold. Behalve dat je je enorm kwaad kon maken als medespelers niet eenzelfde niveau haalden, of er een lakse instelling op na hielden, bleef er altijd het latent gevoel en de teleurgestelde gedachte: hadden wij niet ergens anders moeten spelen...?!’ Als Van Zwieten

terugdenkt aan de schier ontelbare incidenten waar hij bij betrokken is geweest, dan typeert hij het nu als ‘belachelijk gedrag’. Zodra er sprake was van enig onrecht, dan sloegen ook buiten het veld al gauw de stoppen door. Ploeggenoten van eredivisie-zaalvoetbalclub Kabelkrant in Den Helder stonden maar wat raar te kijken toen ze in de kleedkamer erachter kwamen dat Pieter een bijl in zijn voetbaltas had zitten. Toen ze hem vroegen waarom hij in Godsnaam die bijl bij zich had, antwoordde hij quasi-nonchalant: ‘Die heb ik meegenomen voor het geval dat die kabouter (de geldschiet) net als vorige week geen enveloppe heeft klaarliggen...’

Van Zwieten vindt de ambitieuze plannen van trainer (tevens familielid en oud-medespeler van Pieter) Andries Jonker, om de oude tijden van De Volewijckers (de Mosveld-baby’s) weer te laten herleven, veel te hoog gegrepen.

Pieter: ‘Ik heb hem dat ook zelf gezegd. Hij is als trainer, denk ik, twintig jaar in het buitenland geweest en daardoor waarschijnlijk de realiteit uit het oog verloren. Je kunt namelijk niet even een club neerzetten als er geen fundament is. Het is heel duidelijk zijn jeugd-sentiment en emotie. Niet van Amsterdam-Noord. De Volewijckers bestaat allang niet meer, zoals bijna alle clubs van weleer inmiddels zijn veranderd of zelfs niet meer bestaan. Het is ook geen volksclub, zoals SDZ en JOS/Watergraafsmeer dat, met na afloop hun zangertje en een biertje, nog wel zijn.

Ik ben vorig jaar een seizoen lang assistent-trainer bij het eerste elftal van SDZ geweest. Ondanks dat ik in één seizoen drie verschillende voorzitters heb meegeemaakt, is het wel degelijk een stabiele club met zeer veel potentie voor de toekomst.

Het grote verschil met een club als bijvoorbeeld DWS, waar er voor iedere kleine uitbreiding of beslissing met de gemeente of de deelraad gevochten moet

worden, is dat bij SDZ precies de juiste mensen op de juiste plek zitten. Types die alles voor elkaar krijgen bij de gemeente.

Als je de bestemmingsplannen en de tekeningen ziet, dan beseft je dat SDZ de komende jaren een grote club in Amsterdam gaat worden. De jeugdgevangenis, die nu nog naast het clubhuis staat, gaat weg, er wordt een complete woonwijk om de club heen gebouwd en ze gaan van de huidige drie velden naar liefst acht velden!

SDZ is een vereniging die met de tijd meegaat, maar wel langzaam haar eigen identiteit begint te verliezen, omdat de oude kern behoorlijk vergrijsd. Vader Dick en zoon Meerman belichamen de ware ziel van de club. Het zijn échte SDZ’ers. Zij zijn (weer en wind trotserend) meer bij SDZ dan dat ze thuis zijn en regelen, om het elftal heen, werkelijk alles tot in perfectie. De oude Meerman is op de wedstrijddag nog zo intens betrokken, dat hij van nervositeit vaak de onderkant van de reclameborden stuk schopt.

Daarentegen hebben ze – onder meer doordat er veel yuppen in die omgeving gevestigd zijn – nu 1600 leden, er is een heuse wachtlijst, zondags beginnen er (nota bene na de wedstrijd van het eerste elftal) zelfs om halfvijf nog wedstrijden, en je komt veel moderne ouders tegen die, nadat ze hun kind voor de training hebben afgezet, met een laptop voor hun neus in de kantine verder gaan zitten werken. Ja, met recht: andere tijden sport.’

Het verbaast Van Zwieten dat bij ambitieuze Amsterdamse clubs als AFC en SDZ, zo af en toe de vrekigheid regeert: ‘AFC heeft gigantisch veel leden, maar ze zijn er nog te gierig om een knappe jeugdtrainer aan te trekken. Mijn zoon heeft in negen jaar AFC negen verschillende trainers gehad! En die konden mij op zijn zachtst gezegd niet bepaald bekoren. Tijdens de jaarlijks terugkerende evaluaties werd er telkens door de trainers gemeld dat de bal-aannames van Dean nog

verbeterd konden worden. Al die oefenmeesters wisten dat uitstekend te constateren, maar vervolgens deden ze er niets mee.’

Van Zwieten deed, na één jaar assistent-trainer te zijn geweest bij SDZ, zijn bijnaam van ‘voetbalzigeuner’ alle eer aan en is inmiddels (na het kampioenschap van de derde naar de tweede klasse) alweer vertrokken.

‘Ik heb daar, in een onbetaalde functie (direct kunnen stoppen als het mij niet zint), geen training of wedstrijd gemist, maar na één jaar vond ik het wel mooi. SDZ doet het als club leuk, maar je hebt helaas ook met spelers te maken. Ik doel dan op hun mentaliteit. Dat staat namelijk haaks op de wijze zoals wij vroeger het voetbal beleefden. Wij waren voetbaldieren.

Ik heb ook jarenlang op een behoorlijk hoog niveau gezaalvoetbald. En zeg nou zelf, de vrijdagavonden in de Sporthallen Zuid waren toch geweldig? Er kwam een hoop volk, maar iedereen kende elkaar daar. Het meest fascinerend vond ik, dat er onderling tussen de spelers nog vlak voor de wedstrijd werd gelachen en gedold, maar zodra de wedstrijd begon, spoot het vuur uit onze oren. Dat is in essentie wat ik nu mis.

Bij SDZ schonk ik, ondanks mijn vrijwillige rol daar, ondertussen wel gewoon vijftig euro of een “meiertje” voor een tombola of een ander evenement bij de club.

Toen ik aan het einde van het seizoen afscheid nam, had ik dus eigenlijk wel verwacht om een dinerbon van pakweg honderd of tweehonderd euro te ontvangen. Dat leek mij qua waardering wel gepast. In plaats daarvan gaven ze mij een boek over Pep Guardiola van 19 euro 95. Je begrijpt dat ik dat boek thuis in versnipperde vorm in de open haard heb gesmeten...’

Pieter vond en vindt zichzelf geen type om trainer te zijn. Op de vraag of hij als assistent wel de controle had om zich naar zijn spelers toe enigszins politiek/tactisch te uiten, is hij duidelijk:

‘Als het goed was, dan zei ik het ook. In de rust heb ik weleens oprecht gezegd: “Ik geniet van jullie!” Maar als het echt slecht was, dan kon ik mij toch niet inhouden, volgden er gepeperde uitspraken en kwam toch weer die duivelse, niets verbloemende woede bovendrijven.

Afgelopen seizoen riep ik in de kleedkamer van SDZ tegen een speler, dat hij als een mongool liep te voetballen en er werkelijk niets van kon. Begrijp me goed: je kunt best een keer een bal per ongeluk achter de man spelen, maar als je dat drie keer achter elkaar doet, dan ontplof ik.

Ik heb hem daar ter plekke gevraagd om onmiddellijk te stoppen, omdat hij iedere zondag de boel aan het verkankeren was. Midden in de kleedkamer bood ik hem aan om hoogstpersoonlijk zijn contributie terug te betalen als hij onmiddellijk zijn spelersspas zou inleveren...’ ■

VIER VRAGEN OVER AMSTERDAM

WAT IS JE EERSTE	STE VERANDERING?
HERINNERING AAN	De Noord/Zuidlijn
AMSTERDAM?	LEUKSTE NIEUWE
Onze kleine oude	WINKEL?
benedenwoning bij	De Bijenkorf; is een
de Amstel.	mooie exclusieve
WAT VOND JE 10 À 15	onderscheidende
JAAR GELEDEN VAN DE	winkel geworden.
STAD? EN NU?	FAVORIETE PUBLIC
Het verkeer	SPACE?
en parkeren in	Ik houd niet van
Amsterdam, nog	mensenmassa’s,
dramatischer dan	dus public spaces
15 jaar geleden.	ontwijk ik!!!
WAT IS DE BELANGRIJK-	

‘MIJN ZOON HEEFT IN NEGEN JAAR AFC NEGEN VERSCHILLENDE TRAINERS GEHAD! EN DIE KONDEN MIJ OP ZIJN ZACHTST GEZEGD NIET BEPAALD BEKOREN.’

‘ALS WE NIET GAAN VOETBALLLEN ZOALS IK DAT WIL, DAN DOE IK NU MIJN KICKSEN UIT EN STAP IK ONDER DE DOUCHE.’